

Znaczki pocztowe – ryt Cz. Slani.

Znaki opłat administracyjnych 1945-1948.

0,10 „dolara” Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Akcja 2000 marek Fabryki Filcu w Kowarach z 1924 r.

WYSTAWA ZORGANIZOWANA PRZEZ
JELENIOGÓRSKIE STOWARZYSZENIE
FILATELISTÓW I KOLEKCJONERÓW
GALERIE MAŁYCH FORM
GRODZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
W JELENIEJ GÓRZE

Projekt wydawnictwa
Janusz Milewski i Maciej Łokaj

Tekst
Janusz Milewski

Ekspozowane prace pochodzą ze zbiorów:
Josefa Debre (Słowacja), Zbigniewa Janca,
Apolinarego Kurowskiego, Janusza Milewskiego,
Feliksa Podoleckiego, Władysława Stasięki,
Agnieszki Turakiewicz, Janusza Turakiewicza,
Henryka Witczaka, Młodzieżowego Koła
Filatelistycznego im. Czesława Ślani w Jeleniej Górze
oraz Narodowego Banku Polskiego.

Aranżacja wystawy
Kamila Wilk i Dorota Malec

Organizację wystawy i druk wydawnictwa
w części sfinansowano ze środków
Urzędu Miasta w Jeleniej Górze.

Nakład: 300 egzemplarzy.

WYSTAWA UROK NASZYCH PIENIĘDZY

JELENIA GÓRA

2 LIPCA - 31 SIERPNIA
2002 ROKU

Banknot 100-złotowy z 1919 r.

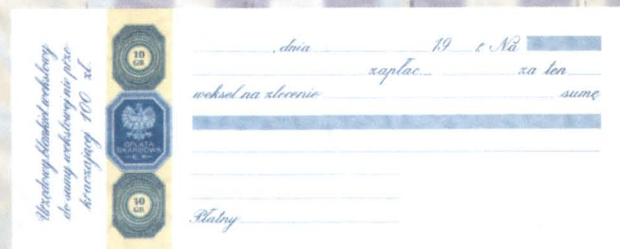
Banknot 50-złotowy z 1929 r.

Banknot 100-złotowy z 1948 r.

Banknot 10 000-złotowy z 1988 r.

Weksel bankowy.

Cegiełka z Kowar sprzed II wojny światowej.

Karta płatnicza (pieniądz plastikowy).

Bon obozowy z oflagu w Woldenbergu z 1944 r.

Portugalskie 1000 escudos z 1996 r.
- ryt Cz. Ślani.

Bon na cukier z 1976 r.

Chipowa karta telefoniczna.

Pieniądże zastępcze Schaffgotrschów z 1923 r.

Banknot 500 rubli z 1912 r.

Banknot 5 rubli z 1909 r.

Pieniądze – przedmioty owiane mgiełką tajemnicy, których każdy z nas chciałby mieć jak najwięcej. Wydaje się, że ludzkości towarzyszyły „od zawsze”. W bardzo wczesnym okresie działań gospodarczych ludzi rolę pieniędzy pełniły inne towary, np. sól, sztabki żelaza, pęki skór wieiórek, sznury muszli itp. Pieniądze pojawiły się ok. 4 do 6 tysięcy lat temu, gdy skomplikowały się stosunki gospodarcze między ówczesnymi ludźmi. Powstała konieczność znalezienia towarów umożliwiających porównanie ze sobą wartości różnych dóbr wytwarzanych przez ludzi. Początkowo pieniądze były wytwarzane z miedzi i brązu oraz złota i srebra – te ostatnie przyjmowano najchętniej. Z czasem pojawiły się pieniądze w zbliżonej do obecnej postaci. Wraz z rozwojem banków pojawiły się papierowe znaki pieniężne. Ich pierwsze egzemplarze odnotowano w Chinach już w 119 roku p.n.e. Natomiast pojawienie się papierowych znaków pieniężnych w Europie wymusiły w późnym średniowieczu wojny i oblężenia. Wtedy to walczącym żołnierzom, z powodu braku pieniędzy kruszcowych, wypłacano osteplowane kawałki skóry lub papieru, które po zakończeniu działań wojennych miały być zamienione na monety. Pieniądz papierowy szerzej upowszechnił się wraz z pojawieniem się kredytu bankowego. I tak w 1661 roku Bank Sztokholmski pierwszy wydał kwity depozytowe, które spełniły funkcję pieniądza. Pieniądz papierowy szybko zdobywał popularność, choć często był związany ze złym stanem gospodarki danego państwa.

W Polsce pomysł emisji papierowych znaków pieniężnych jest związany z nazwiskiem warszawskiego bankiera i patrioty Jędrzeja KAPOSTASA, który swój projekt utworzenia banku narodowego z prawem emisji biletów bankowych przedstawił w 1791 roku. Ale pierwsze polskie banknoty – bilety skarbowe (bo tak się one nazywały) pojawiły się dopiero podczas Powstania Kościuszkowskiego w 1794 roku.

Wystawa „Urok naszych pieniędzy” prezentuje papierowe znaki pieniężne (banknoty, akcje, obligacje, чеки i in.) oraz przedmioty papierowe spełniające funkcje pieniądza (bony towarowe, bilety, karty zaopatrzenia, znaki fiskalne i in.). Większość tych przedmiotów została zaprojektowana przez świetnych artystów, wykonana przez doskonałych sztycharzy i wyemitowana na bardzo wysokim poziomie edytorskim. Banki emisyjne i instytucje parabankowe starały się w ten sposób podkreślić znaczenie i trwałość znaków pieniężnych. Z tworzeniem polskich znaków pienięż-

nych związani są m.in. artyści i grawerzy: Feliks Michał WYGRZYWALSKI, Adam PÓŁTAWSKI, Eugene GASPE, Zygmunt KAMIŃSKI, Józef MEHOFFER, Ryszard KLECZEWSKI, Wacław BOROWSKI, Włodzimierz VACEK, Zdzisław EICHLER, Leonard SOWIŃSKI, Henryk TOMASZEWSKI, Julian PAŁKA, Jerzy MILLER, Jan MOCZYDŁOWSKI, Jan M. KOPECKI, Jacek KANIOR, Edward KONECKI, Bogusław BRANDT, Barbara KOWALSKA, Wanda ZAJDEL, Trento CIONINI, Andrzej HEIDRICH. Z przygotowaniem, wykonaniem i drukiem polskich papierów wartościowych nierozzerwalnie związana jest Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie. Powstała w 1919 roku jako Państwowe Zakłady Graficzne na podstawie decyzji premiera I. J. Paderewskiego, iż „utworzony zostanie urząd Państwowych Zakładów Graficznych mający za zadanie wyłącznie wyrób banknotów i wszelkich znaków opłat na rzecz Skarbu Państwa”.

Również z tworzeniem banknotów związany jest Czesław SŁANIA – najśłynniejszy grawer znaczków pocztowych na świecie, który sztychował znaki pieniężne dla Wenezueli, Argentyny, Belgii, Brazylii, Izraela, Kazachstanu, Litwy, Portugalii i Urugwaju.

Wejście naszego kraju do Unii Europejskiej będzie również związane z zniknięciem z naszych portfeli złotych. Pojawi się natomiast nowa waluta – euro. Wraz z końcem XX wieku pojawiła się nowa forma pieniądza – pieniądz plastikowy, którego materialnym wyrazem jest plastikowa karta bankowa.

Janusz Milewski

W tekście wykorzystano m.in. informacje T. Roguskiego w „Trochę o naszej firmie” – Życie Wytwórni, 2000 i L. Kokocińskiego w „Pieniądz papierowy na ziemiach polskich”, Rosikon press, Warszawa, 2000.